

NIKU Oppdragsrapport nr. 139/2010

Vest-Agder Museet

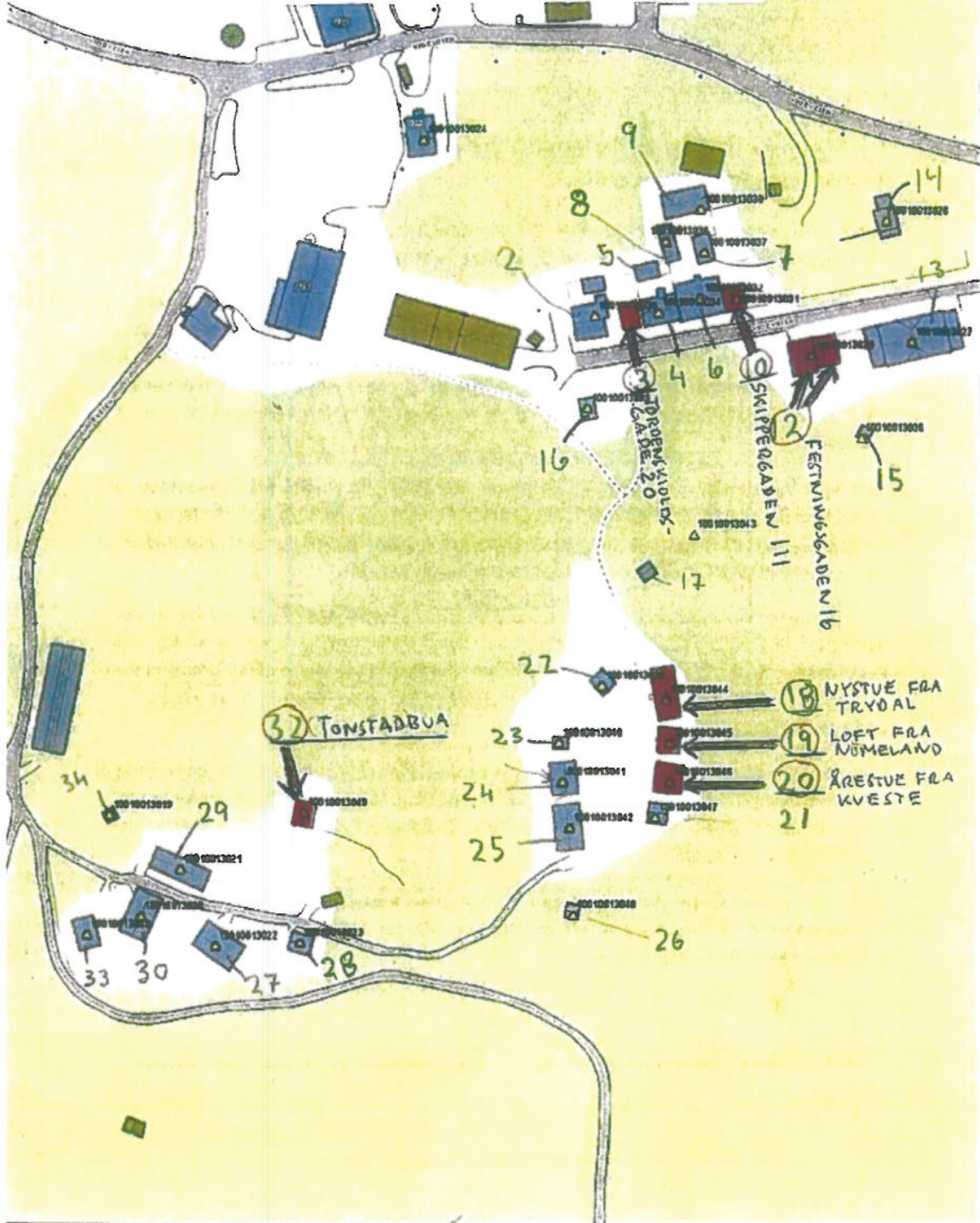
Gjennomgang av syv bygninger i forbindelse med vurdering av muligheter for flytting av museet til Odderøya

Foto: Jan Michael Stornes, NIKU 2010

Jan Michael Stornes
Jon Brænne
Lars Jacob Hvinden-Haug
Tor Haugen

Friluftsmuseet på Kongsgård

Oppdragsgiver: Vest-Agder Fylkesmuseum
Prosjekt: Gjennomgang av syv bygninger i forbindelse med vurdering av muligheter for flytting av museet til Odderøya
NIKU prosj. nr.: 156.3514
Feltarbeidsperiode: 24.5 2010-28.5.2010
Prosjektleder: Jan Michael Stornes, NIKU
Prosj. medarbeidere: Jon Brønne, NIKU, Lars Jacob Hvinden-Haug, NIKU, Tor Haugen, Norsk Restaurering AS
Rapport: Jan Michael Stornes, NIKU, Jon Brønne, NIKU, Lars Jacob Hvinden-Haug, NIKU, Tor Haugen, Norsk Restaurering AS

1 INNLEDNING	
1.1 Prosjektets bakgrunn og formål	3
2.SAMMENFATNING	4
3.HUS FOR HUS	
Tordenskioldsgate 20	6
Skippergaten 111	48
Festningsgaden 16	91
Nystue fra Trydal	119
Treetasjes loft fra Nomeland	136
Årestue fra Kveste	147
Tonstadbu	161

1. Innledning

Rapporten er et ledd i Vest-Agder Museets arbeide med å vurdere muligheter for å flytte museet til Odderøya

1.1 Prosjektets bakgrunn og formål

På oppdrag fra Vest-Agder Museet foretok NIKU i mai 2010 en gjennomgang av syv bygninger som inngår i museets bygningssamling. NIKU har vurdert verneverdi og eventuelle negative konsekvenser for bygningene ved en eventuell flytting til Odderøya og flyttemetode.

2 Sammenfatning

Alle de syv vurderte bygningene har høy verneverdi. To av bygningene utmerker seg imidlertid i særlig høy grad. Dette er Nomelandsloftet og Kvestestua. Bare to sammenlignbare trehøgda loft er bevart, begge fra Valle. Det ene står på Nordigard Rygnestad, det andre er flyttet fra Brottveit i Valle til Norsk Folkemuseum. Svært få årestuer er bevart og Kvestestua har viktige originale bygningsdeler bevart som inngangsdøra med beitskier og gamle låsemåter, den tømra deleveggen med dørene og de utbuka beitskiene, gøya, betene, sleppveggen, røstene og deler av svalgangen. Trass i at bygningene for lengst er flyttet fra sine opprinnelige tomter i Setesdal anser NIKU at disse bygningene burde fredes.

NIKU anbefaler at bygningene flyttes hele ettersom dette er mest skånsomt. Piper, ildsteder og taktekkning fjernes før transport. Metoden går ut på at en stålramme etableres under de enkelte hus. Rammen jekkes opp, påsettes hjul og dras ut på en midlertidig transportvei som anlegges forbi bygningene og ned til nærmeste kai. Den midlertidige transportveien forutsetter påkjøring av pukk og grus slik at veien oppnår tilstrekkelig bredde og bæreevne. Transporten foregår på lekter til Bendiksbukta på Odderøya, der midlertidig avkjøringsrampe og tilsvarende transportvei opp til museumstomten anlegges. Transporttraseene er markert på flyfoto på side 2.

Selv ved en flytting som medfører demontering vil dette kunne gjøres på en slik måte at bygningenes verneverdi ikke reduseres. Dette forutsetter en forsvarlig dokumentasjon, merking og forsiktig demontering og gjenoppsetting.

Alternative flyttemetoder og ruter er behandlet i Multiconsult AS sin rapport av 20.02.1997.

Uavhengig av valgt metode forutsetter NIKU at bygningene gjennomdokmenteres før flytting. I denne dokumentasjonen skal det inngå fullstendig antikvarisk oppmåling, fullstendig profesjonell fotodokumentasjon og fullstendig profesjonell farge- og bygningsarkeologisk undersøkelse.

NIKU anbefaler at oppmålings- og fotodokumentasjonsdelen ivaretas ved at bygningene skannes ut- og innvendig før flytting. Skannes også de nærmeste omgivelser vil museumsområdet med bygningenes ut- og innsider bevares virtuelt i tre dimensjoner for ettertiden. Ved skanningen tas det også bilder som kan festes til skannet. Skannet kan så være utgangspunkt for uttak av tradisjonelle tegninger etter behov. I tillegg til skanningen vil det være behov for en del manuelt utførte detaljsnitt i 1:10, 1:5 og 1:1 samt spesiell fotodokumentasjon av viktige detaljer.

Vest-Agder Museet. Transporttrase merket med rødt

Odderøya. Transporttrase merket med rødt